

ПОСТАНОВА
Правління Національного банку України

24 лютого 2022 року

Київ

№ 22

**Про особливості підтримання ліквідності банків у
період дії воєнного стану**

*(зі змінами, внесеними постановою
Правління Національного банку України
від 03 березня 2022 року № 33,
від 17 березня 2022 року № 54,
від 24 березня 2022 року № 63,
від 19 квітня 2022 року № 76,
від 23 червня 2022 року № 130,
від 07 липня 2022 року № 139)*

Відповідно до пункту 20 статті 7, статей 6, 15, 25, 42 та 56 Закону України “Про Національний банк України”, керуючись Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, затвердженого Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24.02.2022 № 2102-ІХ, прийнятих на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони, а також на виконання вимог Положення про регулювання Національним банком України грошово-кредитного та валютних ринків в умовах особливого періоду, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 06 листопада 2019 року № 129/ДСК, пункту 11 постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану”, з метою мінімізації системних ризиків за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та фінансової системи країни, Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Національний банк України (далі – Національний банк) проводить бланкові операції з рефінансування (кредити овернайт та кредити рефінансування бланкові) (далі – бланкове рефінансування) відповідно до Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17 вересня 2015 року №615 (зі змінами), за процедурою, визначеною Технічним порядком проведення Національним банком України операцій за стандартними інструментами регулювання ліквідності банківської системи, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2015 року №783 (зі змінами) з урахуванням особливостей, визначених цією постановою, та на підставі вже укладених діючих генеральних кредитних договорів.

2. Національному банку за потреби оголошувати позачергові тендери з підтримання ліквідності банків, про які банкам повідомляється за допомогою засобів програмно-технологічного забезпечення та системи електронної пошти з розміщенням цієї інформації на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

3. Рішення щодо періодичності проведення тендерів з підтримання ліквідності банків, параметрів операцій з рефінансування приймається посадовою особою, яка згідно з наказом Національного банку про розподіл функціональних обов'язків здійснює загальне керівництво та контролює діяльність підрозділів, пов'язану з регулюванням грошово-кредитного ринку на підставі пропозицій Департаменту відкритих ринків, Департаменту монетарної політики та економічного аналізу.

Банк може отримати бланкове рефінансування в обсязі, що не перевищує 30% залишків коштів фізичних осіб станом на 23 лютого 2022 року, за умови фактичного відпливу коштів фізичних осіб з 23 лютого 2022 року в розмірі 5% і більше станом на останню звітну дату, що передуює даті звернення за отриманням бланкового рефінансування, та відсутності на момент подання банком заявки на отримання бланкового рефінансування заблокованих на продаж, а також необтяжених іншими зобов'язаннями державних облігацій України, що можуть бути запропоновані банком у заставу пулу активів (майна) за операціями з рефінансування.

(абзац другий пункту 3 у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2022 року № 76)

У разі зміни ситуації на грошово-кредитному ринку частка залишків коштів фізичних осіб може бути переглянута.

Бланкове рефінансування не надається банкам, акціонерами яких є резиденти країни агресора, а також банкам, віднесеним до категорії проблемних, крім випадків прийняття окремого рішення Правлінням Національного банку України.

(абзац четвертий пункту 3 у редакції постанови Правління Національного банку України від 17 березня 2022 року № 54)

Уключення цінних паперів, що пропонуються банком до пулу активів (майна), здійснюється шляхом блокування в заставу цінних паперів на рахунку в цінних паперах на користь Національного банку без унесення відповідних відомостей про їх обтяження до Державного реєстру обтяжень рухомого майна (далі – ДРОРМ), а також без перевірки в ДРОРМ відсутності інших обтяжень на активи (майно), що пропонуються банком для включення до пулу. Вимоги абзацу п'ятого пункту 3 цієї постанови поширюється на дії Національного банку без реєстрації в ДРОРМ, які були вчинені, починаючи з 02 березня 2022 року.

Відповідальність за відсутність в ДРОРМ інших обтяжень на активи (майно), що пропонуються банком для включення до пулу та передавання їх у заставу, покладається на банк.

(пункт 3 доповнено двома новими абзацами згідно з постановою Правління Національного банку України

від 03 березня 2022 року № 33)

Цінні папери враховуються у вартості пулу активів (майна) до настання строку їх погашення.

*(абзац сьомий пункту 3 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07 липня 2022 року № 139)
(абзац восьмий пункту 3 виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 07 липня 2022 року № 139.
У зв'язку з цим абзаци дев'ятий, десятий уважати відповідно абзацами восьмим, дев'ятим)
(пункт 3 доповнено двома новими абзацами згідно з постановою Правління Національного банку України від 24 березня 2022 року № 63)*

Національний банк не задовольняє заявку банку на отримання бланкового рефінансування, якщо згідно з даними статистичної звітності банку не спостерігався вплив залучених коштів фізичних осіб з 23 лютого 2022 року в розмірі 5% і більше станом на останню звітну дату, що передує даті звернення за отриманням бланкового рефінансування, та/або у власності банку є державні облігації України, які не є заблокованими або заблоковані для продажу на момент подання банком заявки на отримання бланкового рефінансування.

Національний банк відхиляє задоволені заявки банків на отримання бланкового рефінансування, які є не виконаними на день набрання чинності цією постановою, якщо згідно з даними статистичної звітності банку не спостерігався вплив залучених коштів фізичних осіб з 23 лютого 2022 року в розмірі 5% і більше станом на останню звітну дату, що передує даті звернення за отриманням бланкового рефінансування, та/або у власності банку є державні облігації України, які не є заблокованими або заблоковані для продажу на момент подання банком заявки на отримання бланкового рефінансування.

(пункт 3 доповнено двома новими абзацами згідно з постановою Правління Національного банку України від 19 квітня 2022 року № 76)

3¹. Процентна ставка за кредитами рефінансування, наданими строком понад 90 днів з урахуванням особливостей цієї постанови (далі – кредити строком понад 90 днів), у разі зміни облікової ставки Національного банку підлягає коригуванню протягом строку користування такими кредитами.

Умовою надання кредиту строком понад 90 днів є згода банку, зазначена в заявці банку на участь у тендері з підтримання ліквідності банків, на коригування процентної ставки в разі зміни облікової ставки Національного банку.

(доповнено новим пунктом 3¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23 червня 2022 року № 130)

3². Процентна ставка за кредитами строком понад 90 днів:

1) визначається з урахуванням сталої величини, розмір якої встановлюється окремим рішенням Правління Національного банку. Стала величина є незмінною протягом усього строку користування кредитом строком понад 90 днів;

2) устанавлюється під час проведення:

кількісного тендера з підтримання ліквідності банків на рівні облікової ставки плюс стала величина;

процентного тендера з підтримання ліквідності банків на рівні, який не може бути нижче ніж облікова ставка плюс стала величина.

(доповнено новим пунктом 3² згідно з постановою Правління Національного банку України від 23 червня 2022 року № 130)

3³. Національний банк у разі зміни облікової ставки Національного банку не пізніше наступного робочого дня від дня прийняття рішення про зміну облікової ставки Національного банку надсилає банку повідомлення щодо зміни процентної ставки за кредитом строком понад 90 днів.

Банк не пізніше наступного робочого дня від дня отримання повідомлення щодо зміни процентної ставки за кредитом строком понад 90 днів надсилає Національному банку повідомлення про згоду щодо зміни процентної ставки за кредитом строком понад 90 днів.

Національний банк ініціює в строки, визначені у вимозі Національного банку, дострокове виконання банком зобов'язань за кредитом строком понад 90 днів у разі неотримання/несвоєчасного отримання повідомлення від банку про згоду щодо зміни процентної ставки за кредитом строком понад 90 днів або відмови банку від зміни процентної ставки.

Національний банк із третього робочого дня від дня прийняття рішення щодо зміни облікової ставки Національного банку нараховує проценти за користування кредитом строком понад 90 днів за новою процентною ставкою.

(доповнено новим пунктом 3³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23 червня 2022 року № 130)

3⁴. Сумарна заборгованість за кредитами строком понад 90 днів визначається як сума всіх кредитів строком понад 90 днів, наданих банку відповідно до цієї постанови та неповернутих на момент здійснення розрахунку вартості пулу, включаючи проценти за користування ними, розраховані за поточною процентною ставкою процентів, що підлягають сплаті в кінці поточного календарного місяця та в наступні три календарних місяці користування кредитами строком понад 90 днів, але не більше ніж за фактичний період часу, що залишився до їх повернення.

(доповнено новим пунктом 3⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23 червня 2022 року № 130)

4. Департаменту інформаційних технологій (Володимир Нагорнюк) забезпечити:

1) технічну можливість на час дії цієї постанови щодо припинення:

контролю, передбаченого в підпункті 4 пункту 13 розділу II та підпункті 3 пункту 31 розділу III Технічного порядку проведення Національним банком України операцій за стандартними інструментами регулювання ліквідності банківської системи, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2015 року № 783 (зі змінами) (далі – Технічний порядок № 783), під час перевірки заявок банків на проведення операцій із рефінансування, крім заявок банків, які не можуть отримати бланкове рефінансування відповідно до пункту 3 цієї постанови, щодо неперевищення непокритої забезпеченням заборгованості за кредитами рефінансування 30% залишків коштів фізичних осіб станом на 23 лютого 2022 року. Водночас залишити технічну можливість продовжувати здійснювати контроль заявок банків на включення/виключення/заміну активів (майна), що формують пул за всіма виданими кредитами овернайт та кредитами рефінансування, уключаючи бланкові;

щоденної перевірки достатності заставлених активів (майна), що формують вартість пулу активів (майна) за операціями з рефінансування відповідно до пункту 8 розділу I Технічного порядку № 783, крім банків, які не можуть отримати бланкове рефінансування відповідно до пункту 3 цієї постанови;

2) доопрацювання форм заявки банку на участь у тендері з підтримання ліквідності та повідомлення про результати задоволення заявок на участь у тендері з підтримання ліквідності банків, що подаються строком понад 90 днів засобами відповідного програмно-технологічного забезпечення, привівши їх у відповідність до заявки та повідомлення, що подаються на участь у тендерах із підтримання ліквідності банків за довгостроковими кредитами рефінансування в частині надання банком згоди на зміну процентної ставки;

3) розрахунок сумарної заборгованості за кредитами строком понад 90 днів відповідно до пункту 3⁴ цієї постанови.

(пункт 4 у редакції постанови Правління Національного банку України від 23 червня 2022 року № 130)

5. Національному банку здійснювати за зверненням банків дострокове погашення депозитних сертифікатів Національного банку не пізніше наступного робочого дня від дня звернення за номінальною вартістю з виплатою відсотків за фактичний час від дати розміщення депозитних сертифікатів до дати їх погашення. Департаменту відкритих ринків (Олексій Лупін) надавати Операційному департаменту (Сергій Подік) та Управлінню корпоративних прав та депозитарної діяльності (Андрій Супрун) розпорядження щодо зазначеного дострокового погашення депозитних сертифікатів Національного банку.

6. Департаменту фінансової стабільності (Первін Дадашова) довести до відома Департаменту інформаційних технологій (Володимир Нагорнюк), Департаменту відкритих ринків (Олексій Лупін), Департаменту кредитного

аналізу та підтримки ліквідності (Ігор Пронін) інформацію щодо 30% залишків коштів фізичних осіб станом на 23 лютого 2022 року.

6¹. Департаменту банківського нагляду (Наталія Дегтярьова) щодня надавати до 18.00 інформацію Департаменту інформаційних технологій (Володимир Нагорнюк) щодо зміни залишків коштів фізичних осіб у банках (у процентному співвідношенні) з 23 лютого 2022 року станом на дату надання такої інформації.

6². Департаменту інформаційних технологій (Володимир Нагорнюк) забезпечувати наступного робочого дня використання інформації, зазначеної в пункті 6¹ цієї постанови, під час перевірки в автоматизованому режимі засобами відповідного програмно-технологічного забезпечення заявок банків на участь в операціях з рефінансування щодо дотримання банками вимог пункту 3 цієї постанови.

(пункт 6 замінено трьома новими пунктами 6-6² згідно з постановою Правління Національного банку України від 19 квітня 2022 року № 76)

7. Департаменту відкритих ринків (Олексій Лупін) довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

8. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Юрія Гелетія.

9. Доручити Голові Національного банку України та/або особі, яка згідно з наказом Національного банку про розподіл функціональних обов'язків здійснює загальне керівництво та контролює діяльність підрозділів, пов'язану з регулюванням грошово-кредитного ринку, підписувати розпорядження з фінансових питань на видачу кредитів овернайт та кредитів рефінансування бланкових.

9¹. Протягом дії воєнного стану інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить цій постанові.

(доповнено новим пунктом 9¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 24 березня 2022 року № 63)

9². Банкам рекомендовано з метою забезпечення належного управління ризиками здійснювати управління своєю ліквідністю з урахуванням положень цієї постанови та привести операції з рефінансування до вимог цієї постанови.

(доповнено новим пунктом 9² згідно з постановою Правління Національного банку України від 19 квітня 2022 року № 76)

10. Постанова набирає чинності з дня її прийняття та діє до завершення військового стану.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Інд. 40